

הלכות שבת פרק ז' פרק ז

פרק ז

כללי מלאכות מן התורה

אבות המלאכות

רשימת המלאכות

א.

מלאכות שחייבין עליהן סקילה וכתב במזיד, או קרבן חטאת בשגגה - מהן אבות ומהן תולדות.

ומנין כל אבות מלאכות ארבעים חסר אחת,

ואלו הן,

סדורא דפת

א. החרישה,

ב. והזריעה,

ג. והקצירה,

ד. והעימור,

ה. והדישה,

ו. והזרייה,

ז. והברירה,

ח. והטחינה,

ט. וההרקדה,

י. והלישה,

יא. והאפייה,

נשיית בגדים

יב. והגזיזה,

יג. והליבון,

יד. והניפוע,

טו. והצביעה,

טז. והטויה,

יז. ועשיית הנירין,

יח. והנסכת המסכה,

יט. והאריגה,

כ. והבציעה,

כא. והקשירה,

כב. וההתרה,

כג. והתפירה,

כד. והקריעה,

בנין

כה. והבנין,

כו. והסתירה,

כז. והכייה בפטיש,

נשיית ספרים

כח. והצידה,

כט. והשחיטה,

ל. וההפשטה,

לא. וההעבדה,

לב. ומחיקת העור,

לג. וחיתוכו,

לד. והכתיבה,

לה. והמחיקה,

לו. והשרטוט,

אש

לז. וההבערה,

לח. והכיבוי,

הוצאה מרשות ורשות

לט. וההוצאה מרשות לרשות:

מענייני המלאכה

ב.

כל אלו המלאכות, וכל שהוא מענינם, הן הנקראין "אבות מלאכות".

ענייני חורש

כיצד הוא ענינם? אחד החורש או החופר או העושה חריץ - הרי זה אב מלאכה,

שכל אחת ואחת מהן חפירה היא בקרקע, וענין אחד הוא:

ג.

ענייני זורע

וכן, אחד הזורע זרעים או הנוטע אילנות או המבריך אילנות או המרכיב או הזומר - כל אלו אב אחד הן מאבות מלאכות.

וענין אחד הוא, שכל אחת מהן לצמח דבר הוא מתכוון:

ד.

עניני קוצר

וכן, אחד הקוצר תבואה או קטנית או הבוצר ענבים או הגודד תמרים או המוסק זיתים או האורה תאנים - כל אלו אב מלאכה אחת הן, שכל אחת מהן לעקור דבר מגידוליו מתכוון. ועל דרך זה שאר האבות:

תולדות המלאכות

ה.

התולדה היא המלאכה הדומה לאב מאלו האבות.

חיתוך ירק

כיצד, המחתך את הירק מעט מעט לבשלו - הרי זה חייב, שזו המלאכה תולדת טחינה, שהטוחן לוקח גוף אחד ומחלקו לגופים הרבה, וכל העושה דבר הדומה לזה הרי זה תולדת הטוחן.

שף מתכת

וכן, הלוקח לשון של מתכת ושף אותו כדי ליקח מעפרו, כדרך שעושים צורפי הזהב, הרי זה תולדת טחינה:

ו.

מחבץ

וכן, הלוקח חלב ונתן בו קיבה כדי לחבצו - הרי זה חייב משום תולדת בורר, שהרי הפריש הקוס מן החלב.

ואם גיבנו ועשהו גבינה - חייב משום בונה, שכל המקבץ חלק אל חלק ודיבק הכל עד שייעשו גוף אחד, הרי זה דומה לבנין. וכן לכל מלאכה ומלאכה מאלו האבות יש להן תולדות על דרך זו שאמרנו. ומגוף המלאכה הנעשית בשבת תדע מעין אי זה אב היא ותולדת אי זה אב היא:

דין האבות והתולדות

ז.

אחד העושה אב מאבות מלאכות או תולדה מן התולדות. במזיד - חייב כרת, ואם באו עדים - נסקל. בשוגג - חייב חטאת קבועה. אם כן, מה הפרש יש בין האבות והתולדות? אין ביניהן הפרש אלא לענין הקרבן בלבד, שהעושה בשגגה, אם עשה אבות הרבה בעלם אחד - חייב חטאת אחת על כל אב ואב, ואם עשה אב ותולדותיו בהעלם אחד - אינו חייב אלא חטאת אחת:

ח.

כיצד? הרי שחרש וזרע וקצר בשבת בעלם אחד - חייב שלש חטאות. ואפילו עשה הארבעים חסר אחת בשגגה, כגון ששכח שאלו המלאכות אסורות ליעשות בשבת - חייב על כל מלאכה ומלאכה חטאת אחת. אבל אם טחן, וחתך הירק, ושף לשון של מתכת, בהעלם אחד - אינו חייב אלא חטאת אחת, שהרי לא עשה אלא אב אחד ותולדותיו. וכן כל כיוצא בזה:

העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת בהעלם אחד - אינו חייב אלא חטאת אחת.

כיצד? הרי שזרע ונטע והבריך והרכיב וזמר בעלם אחד - אינו חייב אלא חטאת אחת, שכולן אב אחד הן.
וכן כל כיוצא בזה: